

Sayın Büyükelçi, Sayın Başkanım, Değerli Meclis üyeleri, hepinizi şahsım ve Ankara Sanayi Odası Yönetim Kurulu adına saygıyla selamlıyorum.

Sayın Büyükelçiye, bu yoğun gündeminde bize zaman ayırdığı için teşekkür ediyorum. Sayın Büyükelçimin izniyle önce makroekonomik konularda kısa bir değerlendirme yapıp ardından AB, Gümrük Birliği ve Yeşil Mutabakat konularında görüşlerimi sizlerle paylaşacağım.

Değerli Meclis Üyeleri,

Para politikalarında hızlı sıkılaştırma beklentilerinin arttığı, tahvil faizlerinin yükseldiği ve jeopolitik risklerin yoğunlaştığı bir ortamda, küresel oynaklık ve belirsizlik algısı her geçen gün artıyor. Pandemi ile mücadelede uygulanan mali ve parasal genişleme, tedarik zincirinde bozulmalara bağlı olarak ortaya çıkan üretim kısıtları, enerji ve gıda fiyatlarındaki artışlar, küresel enflasyon eğilimlerini bozarken, enflasyon kaygıları artıyor. Bugün enflasyon hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülke ekonomilerinin önemli sorunlarının başında gelmektedir. Son dönemde küresel Merkez bankalarının enflasyonun geçici olduğu öngörüsünden vazgeçerek, kalıcı bir enflasyon beklentisine odaklanması, küresel bir enflasyon eğilimi ile karşı karşıya kaldığımızı gösteriyor. Pandeminin etkileri tamamen ortadan kalkmadan hem dünyada hem de ülkemizde enflasyon sorun olmaya devam edecektir. Diğer taraftan, özellikle FED tarafında faiz artışı ve bilanço küçültme beklentileri, dolara erişim maliyetini önemli ölçüde arttırarak, ülke para birimlerinde önemli bir baskı unsuru olmaya devam ediyor. IMF geçen hafta uyarıda bulunarak, FED'in beklenenden daha hızlı şekilde faiz artışlarına gitmesinin, finansal piyasaları sarsabileceğine, gelişmekte olan ülkelerde sermaye çıkışlarına ve para birimlerinde değer kayıplarına neden olabileceğine dikkat çekti. İçeride ise; en önemli gündem maddemiz küresel piyasalarda olduğu gibi enflasyon eğilimlerinin her geçen gün daha da bozulmasıdır. Enflasyon son dönemlerde yapısal bir soruna dönüşürken, Aralık ayında beklentilerin üzerinde açıklanan rakamlar, ekonominin geneline yayılan maliyet tarafı güçlü bir enflasyonla karşı karşıya kaldığımızı ve sonraki aylarda fiyat artışlarının devam edeceğine işaret ediyor. Ülkemizdeki enflasyonun nedeni sadece para politikası tercihlerinin bir sonucu değildir. Yüksek oranda ithal edilen bir enflasyon ile karşı karşıyayız. Önümüzdeki dönemde güçlü küresel talep, tedarik zincirinde devam eden aksaklıklar, gıda fiyatlarındaki artışlar ve petrol fiyatlarında 100 dolara kadar artış beklentisi, 2022 yılının da enflasyon açısından iyi bir yıl olmayacağı sinyalini veriyor. Bu tablo ülkemizde de belirli bir süre daha yüksek enflasyonla yaşamaya devam edeceğimizi gösteriyor. ABD ve diğer gelişmiş ülkelerde de yüksek enflasyon sorunu var ancak, orta vadede enflasyon beklentileri aşağı yönde. ABD'de % 7 ile son 30

yılın en yüksek enflasyonu yaşanırken, orta vadeli enflasyon beklentileri % 2-3 seviyelerinde. Bizde ise son iki ayda enflasyon beklentilerinin 10 puanın üzerinde artması dünyadan ayrıştığımızı gösteriyor. Enflasyonla mücadelede ivedi bir programın devreye girmesi gerekiyor. Orta vadeli ve inandırıcılığı yüksek bir program, enflasyon seviyesinde beklentileri aşağı çekerek, ekonominin dezenflasyonist bir sürece girmesine katkı sağlayacaktır. Enflasyonla mücadele de en önemli çözümler, disiplinli kredibilitesi yüksek para politikasıdır.

Merkez Bankası geçen hafta faiz indirimine ara vererek, %14 seviyesinde sabit bıraktı ancak bu diğer faizlerin yukarıya doğru gitmesine engel olamadı. Enflasyonu kontrol altına almadan attığımız adımlar faizlerde kalıcı bir düşüşe neden olmamaktadır. Bu durum piyasada aktarım mekanizmasının etkin bir şekilde çalışmadığını gösteriyor. Bu nedenle Merkez Bankası'nın etkinliğini ve para politikasının işlevini arttırmamız gerektiğini düşünüyorum. Burada önemli olan TL'nin öngörülebilirliğinin artmasıdır. TL'de öngörülebilirliğin çözümleri de döviz kurlarıdır. Kurlarda stabil bir yapı ortaya çıkarsa, diğer makro ekonomik değişkenler de dengeye gelecektir. Rasyonel politikaların tercih edilmesi, Türk Lirasının olması gereken değerinde dengelenmesini sağlayacaktır.

Değerli Meclis Üyeleri;

Geçtiğimiz hafta İran'dan gelen doğalgazın kesintiye uğramasıyla, sanayide hem gaz, hem de elektrikte kısıntılar gündeme geldi. Bu tablo zaten önemli sorunlarla uğraşan sanayicimizi zora sokacak ve ciddi bir üretim kaybına neden olacaktır. Pazar akşamı Enerji ve Sanayi Bakanlarımızla birlikte geniş katılımlı çevrim içi bir toplantı gerçekleştirdik. Sizin de takip ettiğiniz gibi OSB'ler ile OSB dışındaki büyük tüketicilerde doğalgazda 10 gün süreyle, elektrikte ise 3 günlük kesintiler başladı. Bu toplantıda kritik sektörleri kapsam dışı bırakacak kararlar ortaya çıktı. Aslında en ideali bu sıkıntının ülkenin tüm kesimleri tarafından eşit paylaşılmasıydı. Toplantıda bunları ifade ettim ama bu planlamanın yapılabilmesi için yeteri kadar zaman kalmadığı ifade edildi. Ancak enerji arzı tarafında ciddi önlem almamız gerektiği ortada. Türkiye'nin enerjide dışa bağımlılığını azaltacak alternatif politikaların geliştirilmesi gerekiyor. Bu konuda doğal kaynaklarımız yetersiz. Güneş ve rüzgârla tüm ihtiyacımızı çözemeyiz. Karadeniz gazı da güzel bir gelişme ama bana göre Nükleer enerjiden başka çaremiz yok. ASO olarak bir süredir üzerinde çalıştığımız toryum yakıtlı 4. nesil nükleer reaktör geliştirme çalışmalarımızın devletimizin de desteğiyle hızlandırılması büyük önem taşıyor. Yeni nesil reaktörler özellikle ülkemizin de içinde yer aldığı Toryum zengini ülkeler için önemli avantajlar içermektedir. Kendi ulusal reaktörümüzü geliştirmek için bunu biz de bir fırsat olarak görüyoruz. ETR'nin (Ergimiş Tuz Reaktörü) en önemli avantajları arasında, mevcut nükleer reaktörlere göre

teknolojisinin oldukça basit olması, çok yüksek güvenliğe sahip olması, radyoaktif atıklarının hacimce çok küçük ve kısa ömürlü olması, dolayısıyla yapım maliyetinin ve süresinin oldukça kısa olması sayılabilir. Devletimiz önümüzü açarsa, çok hızlı bir çalışma yaparak biz de kendi reaktörümüzü üretebiliriz. Acele edersek yeni nesil reaktör konusunda dünyanın öncü ülkelerinden biri olabiliriz.

Sayın Büyükelçi, Değerli Meclis Üyeleri,

Gümrük Birliği, ülkemizin Avrupa Birliği'ne tam üyeliği öncesinde geçiş dönemi düzenlemesi olarak yürürlüğe konulmuştur. Bununla birlikte, Gümrük Birliği Türkiye'nin AB'ye tam üyelik perspektifinin hala netleşmemiş olması sonucunda öngörülenden daha uzun süre yürürlükte kalmış ve ülkemiz açısından sistemik sorunlar ihtiva eden bir ortaklık ilişkisine dönüşmüştür.

Bugün, Gümrük Birliği ile ilgili alanlarda AB'nin karar alma süreçlerinde Türkiye'nin yer almaması, ülkemiz bakımından AB'nin akdettiği Serbest Ticaret Anlaşmalarının (STA) üstlenilmesinde yaşanan güçlükler ve Gümrük Birliği'nden tam anlamıyla yararlanmamıza mani olan karayolu kotaları konuları sistemik sorunlar haline gelmiştir. Söz konusu hususlara ilişkin olarak Gümrük Birliği Kararı'nda hiç hüküm bulunmaması veya mevcut hükümlerin ülkemiz açısından yetersiz kalması bu sorunlara kaynak teşkil etmiştir. Diğer taraftan, AB son yıllarda akdettiği yeni nesil STA'lar kapsamında tarım, hizmetler, yatırımlar ve kamu alımları gibi alanlarda üçüncü ülkelerle, Türkiye ile olan ortaklık ilişkisinden daha derin tercihli düzenlemeler gerçekleştirmektedir. Son dönemde, ülkemiz de üçüncü ülkelerle benzer şekilde Gümrük Birliği'nden daha geniş kapsamlı STA'lar müzakere etmeye başlamıştır. En önemli ortağımız olan AB ile ekonomik ve ticari ilişkilerimizi bu yeni akımlar çerçevesinde geliştirmemizde birçok açıdan önemli yararlar bulunduğu değerlendirilmektedir. Gümrük Birliği, tesis edildiği günden bugüne kadar, gerek Türkiye gerekse AB ekonomilerine önemli kazanımlar sağlamıştır. Öte yandan, Gümrük Birliği'nin güncellenmesinin hem Türkiye hem AB ekonomilerine katkı sağlayacağı her iki tarafça bağımsız araştırma kuruluşlarına yaptırılan iki ayrı etki analizi çalışması ile de ortaya konulmuştur. Bu kapsamda, bir yandan Türkiye ve AB tarafından Gümrük Birliği'nden elde edilen kazanımların en üst düzeye çıkarılması, diğer taraftan sistemik sorunlara çözüm bulunması ve günün koşullarına uyarlanması amacıyla Gümrük Birliği'nin güncellemesi önem arz etmektedir.

- Bu çerçevede GB'nin modernizasyonu;
- Ortak karar alma prosedürlerinin oluşturulması ve Türkiye'nin çıkarlarının korunması bakımından,
- Türkiye'ye uygulanan karayolu taşıma kotaları ve transit geçiş belgesi sisteminden kaynaklanan sorunların ivedilikle çözülebilmesi bakımından,

- Mevcut haliyle sanayi ürünlerini (işlenmiş tarım ürünleri dâhil) kapsayan anlaşmanın genişletilerek hizmetler, tarım ve kamu alımları piyasalarının karşılıklı olarak açılmasının getireceği ticaret ve yatırım artışı bakımından,
- Tüketicilerin korunması, gıda güvenliği ve yatırımcının korunması gibi önemli alanlarda iş birliğinin derinleşmesi bakımından büyük önem taşımaktadır.

Bununla birlikte, Avrupa Komisyonu ve AB iş dünyasının sürece verdiği desteğe rağmen, hâlihazırda, siyasi gerekçelerle süreçte ilerleme kaydedilememiştir. Diğer taraftan, Komisyon tarafından, AB ortak ticaret politikasına ilişkin 2019 yılı Eylül ayında yayımlanan bir raporda, koşullar elverdiğinde, Gümrük Birliğinin güncellenmesinin AB ticaret gündeminin önemli bir önceliği olmaya devam ettiği ifade edilmiştir. Bu doğrultuda, resmi müzakerelerin başlatılmasına yönelik olarak gerek AB Komisyonu'ndaki gerekse AB ülkelerindeki muhataplarımızla siyasi ve teknik seviyede girişimler sürdürülmekte, ayrıca Türkiye ile AB arasında ticari ilişkilerin derinleştirilmesi amacıyla teknik çalışmalar yürütülmektedir.

Sayın Büyükelçi;

AB ile önemli gündem maddelerimizden birisi de Yeşil Mutabakat konusu. Avrupa Birliği (AB), 11 Aralık 2019 tarihinde açıkladığı Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM) ile 2050 yılında iklim-nötr ilk kıta olma hedefini ortaya koymuştur. Söz konusu hedef ile AB, 2050 yılına kadar sanayisinin dönüşümünü gerektiren yeni bir büyüme stratejisi benimseyeceğini ve tüm politikalarını iklim değişikliği ekseninde yeniden şekillendireceğini açıklamıştır. Türkiye'nin yeşil dönüşümü, sürdürülebilir büyümenin tesis edilmesi, uluslararası rekabet gücünün yükseltilmesi, ülkemizin küresel değer zincirlerine entegrasyonunun geliştirilmesi ve uluslararası yatırımlardan alacağı payın artırılması bakımından büyük önem arz etmektedir. Bilindiği üzere Paris Anlaşması Türkiye'de Kasım 2021'de yürürlüğe girmiştir. AB'nin 2050 yılında karbon nötr olma hedefine paralel olarak Türkiye, 2053 yılında karbon nötr olma hedefini açıklamıştır. İklim değişikliği ile mücadele politikalarına ülkemizin adaptasyonunu sağlamayı hedefleyen "Yeşil Mutabakat Eylem Planı" AB Yeşil Mutabakatına uyumlu bir çerçevede hazırlanmıştır. Ülkemizin Avrupa Birliği ile Yeşil Mutabakat sürecine güçlü bir biçimde dâhil olması, Türkiye reel sektöründe yeşil dönüşüm adımlarını hızlandırmıştır. Türk İş Dünyası, yeşil dönüşümü ve (bu dönüşümü mümkün kılacak olan) dijital teknoloji dönüşümünü bir fırsat olarak görmektedir.

Bununla birlikte, AB'nin açıkladığı hedefler, uluslararası ekonomi düzeninin önde gelen diğer aktörlerinin de çalışmalarına ivme kazandırmış olup, bu durum iklim değişikliği ile mücadeleyi uluslararası ticaret ve ekonomi düzeninin merkezine taşımıştır. AYM ile AB politikalarında öngörülen kapsamlı değişikliklerin ve bu alanda küresel anlamda ortaya çıkan değişimin proaktif bir şekilde takibi ve ülkemiz sektörlerince gereken uyumun sağlanması, başta en önemli ticaret ortağımız AB olmak üzere üçüncü ülkelere ihracatta rekabetçiliğimizin korunması ve geliştirilebilmesi açısından büyük önem arz etmektedir. İhracatımızda sürdürülebilirliğin sağlanması, küresel değer zincirlerindeki konumumuzun güçlendirilmesi ve doğrudan yatırımlardan aldığımız payın artırılması için ülkemizin sanayi sektörlerinin AB ve dünyadaki yeşil dönüşüm sürecine uyumu büyük önem teşkil etmektedir. Türkiye'nin birçok sanayi sektörü yüksek kaliteli ürünlerini daha düşük maliyet ile üretebilir duruma getirerek dünyada kendi alanında üretim, ihracat ve hatta doğrudan yabancı yatırımlar bakımından önemli bir aktör konumuna gelmiştir. Ülkemiz açısından, AB tarafından atılacak adımların ticarete bir teknik engele dönüşmemesi, AB ile Gümrük Birliği sayesinde tesis edilen entegrasyonun ve AB değer zincirlerine sağlanan bütünleşmenin sektöre uğramaması, tersine bu sürecin bir fırsata dönüştürülerek ticari ve ekonomik entegrasyonumuzun daha da geliştirilmesi öncelikle ele alınması gereken husustur. Bu noktada, AB ile 25 yıllık Gümrük Birliği ilişkimiz dolayısıyla, Türkiye ile AB arasında sanayi ürünlerinde sağlanan malların serbest dolaşımının, teknik mevzuat uyumu ve kalite altyapısındaki ortak temellerin Türkiye'nin Yeşil Mutabakata hızlı bir şekilde intibakı için pek çok üçüncü ülkeye göre önemli avantajlar sağlamakta olduğunun önemle altını çizmek gerekir. Sanayi sektörlerimiz hâlihazırda, AB'nin çevre regülasyonlarına uyumlu olarak faaliyetlerini sürdürmekte ve enerji etiketi ve eko-tasarım gereksinimlerini AB ile eş seviyede gerçekleştirmektedir.

Sektörümüzün bu avantajlı durumunun, ülkemizin 10 Kasım 2021 tarihinde Paris Anlaşmasını onaylaması ve akabinde 2053 yılı için sıfır karbon salınımı hedefini açıklamasıyla birlikte ihracat açısından gelecekte ilave faydalar getirecektir. Türkiye sanayi sektörlerinin küresel ölçekte daha da iyi bir konuma gelebilmesi için dijital ve yeşil dönüşümü hızla tamamlaması gerekmekte; bu kapsamda, daha yeşil ve daha yüksek teknoloji üretim için kısa, orta ve uzun vadeli yatırımların belirlenmesi, iş gücü becerilerinin geliştirilmesi, inovasyon ekosisteminin büyütülmesi ve daha iyi bir fiziksel alt yapı için yeterli ve sürdürülebilir finansman kaynaklarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bakımdan, önümüzdeki süreçte, Eylem Planında yer alan ülkemizde karbon fiyatlandırılması yapılması, döngüsel ekonominin geliştirilmesine yönelik adımlar, yeşil dönüşüme sadece uyum sağlayan değil, öncü olan sektörlerimiz olması için AR-GE çalışmalarının desteklenmesi ve ürünlerimizin AB pazarında rekabetçiliğinin devamı

için yeni düzenlemelere entegrasyonumuza yönelik eylemlerin hayata geçirilmesi önem teşkil edecektir. Ayrıca, başta enerji yoğun sektörlerimiz olmak üzere sanayi kuruluşlarımızın yeni koşullar ile uyumlu ve sürdürülebilir ihracata hazırlanması için gereken yeşil dönüşüme yönelik finansman ihtiyacı doğrultusunda gerek yurt içindeki gerekse AB'deki finansman mekanizmalarından ülkemiz sektörlerinin faydalanabilmesi için Avrupa Komisyonu kapsamlı işbirliğinin hayata geçirilmesi bu süreçte kritik öneme sahiptir. Bu konu uzun zamandır Ankara Sanayi Odası olarak bizim de gündemimizde. Öncelikle ilk etkilenecek sektörler için bir dizi çalışma gerçekleştiriyoruz. Ardından da tüm sektörlerimizi kapsayacak şekilde çalışmalarımızı genişleteceğiz.

Sayın Büyükelçim

Aslında size Ankara sanayisi ile ilgili de bilgi vermek istiyordum ancak konuşmamın çok uzadığının farkındayım. Gerçi 1 yılı aşan görev sürenizde eminim Ankara sanayisi hakkında bilgi edinme fırsatı bulmuşsunuzdur. Ancak yine de organize sanayi bölgelerimizi ve tüm dünyaya üretim yapan başarılı firmalarımızı göstermek için sizi ayrıca davet etmek isterim. Konuşmama son vermeden önce Ankara Sanayi Odası olarak son dönemde 20 tane AB tarafından fonlanan projelere ortak olarak katılım sağladığımızı da ifade etmek isterim. AB'nin desteğinin 3,5 milyon Avro'yu bulan bu projeler, üyelerimizin girişimcilik kapasitelerinin ve uluslararası pazarlarda faaliyetlerinin artırılmasına, teknoloji, inovasyon, mesleki test ve sertifikasyon çalışmaları, mesleki eğitimin dijitalleşmesi ve müfredatın geliştirilmesi konusunda bilgi ve deneyim paylaşımına yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Odamız, ileriki yıllarda da AB projelerinde etkin bir aktör olarak rol almaya devam edecek ve üyelerimizin Birlik pazarlarında faaliyet göstermelerine yardımcı olacaktır. Tüm bu destekleri için AB'ye bir kez daha teşekkür ediyorum.

Konuşmama burada son verirken Sayın Büyükelçiye katılımı için tekrar teşekkür ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.